

Pavla Olman

Odjek u dvorani zrcala

Gradski trg bio je siv, ne toliko zbog betona, koliko zbog ljudi koji su se kretali u savršenom, gotovo uvježbanom ritmu. Svi su nosili slične kapute, hodali istom brzinom i gledali u istu točku na horizontu. U tom gradu biti drukčiji nije bilo zabranjeno zakonom, ali bilo je kažnjivo tišinom susjeda i sumnjičavim pogledima prolaznika.

David je bio jedan od onih koji su se savršeno uklapali. Radio je u uredu za standardizaciju, gdje je svaki dokument morao imati točno određenu marginu. No jednog utorka sve se promijenilo.

Na putu na posao David je primijetio čovjeka koji je sjedio na pločniku i, umjesto da žuri, polako je slagao kulu od kamenčića. Taj čin besciljnosti bio je toliko stran Davidovoj svakodnevnici da je zastao. Osjetio je neobičan nemir. Prolaznici su obilazili čovjeka kao da je rupa u prostoru, ne gledajući ga, ali ubrzavajući korak. To je bio prvi socijalni mehanizam: ignoriranje onoga što se ne razumije.

Sljedećeg dana David je na posao zakasnio pet minuta. Njegov šef, gospodin Hrast, nije vikao. Samo ga je dugo gledao, s izrazom lica koji je sugerirao razočaranje, a ne ljutnju. To je bio drugi mehanizam: emocionalna ucjena zajednice. David se ispričao, ali sjeme sumnje bilo je posijano.

Tijekom pauze za ručak u kantini se povela rasprava o čovjeku na pločniku.

„Narušava ritam“, rekla je jedna kolegica, ne podižući pogled s juhe.

„Čini nas nervoznima bez razloga“, dodao je drugi.

David je šutio. Htio je pitati zašto ih obična kula od kamena toliko plaši, ali pritisak grupe bio je opipljiv. Osjećao je da bi svaka riječ obrane značila izopćenje.

Navečer se vratio na ono mjesto. Čovjeka nije bilo, ali kula je još stajala. David je ispružio ruku namjeravajući je srušiti kako bi se vratio miru koji je poznao. Umjesto toga, dodao je jedan mali, bijeli kamenčić na vrh.

Sljedećeg jutra grad je bio u blagom kaosu. Netko je vidio Davida. Glasine su se širile poput tinte u vodi. Kolegice i kolege više mu se nisu obraćali. U uredu su svi odjednom postali nevjerovatno zauzeti kad god bi on ušao u prostoriju. Psihološki pritisak izolacije bio je teži od

bilo kakve fizičke kazne. Čovjek je društveno biće, a David je odjednom bio izbrisan iz društva dok je još uvijek sjedio u njemu.

Gospodin Hrast pozvao ga je na razgovor.

„Davide, zajednica je poput sata. Ako jedan zupčanik počne kucati u vlastitom ritmu, sat staje. Zašto želiš zaustaviti sat?“

David je pogledao u svoje dlanove.

„Možda sat ne treba samo pokazivati vrijeme. Možda ponekad treba samo postojati.“

Otpušten je istog dana. Dok je izlazio iz zgrade s kutijom svojih stvari, očekivao je da će osjetiti očaj. Umjesto toga, osjetio je nevjerojatnu lakoću. Hodao je trgov, ali ovaj put nije gledao u horizont. Gledao je u lica ljudi. Vidio je njihov strah, njihovu grčevitu potrebu da ostanu isti.

Kada je došao do mjesta gdje je bila kula, vidio je nešto što ga je zaustavilo. Kula se više nije sastojala od pet ili šest kamenčića. Bila je visoka gotovo do njegovih koljena. Netko drugi, u tajnosti noći, dodao je svoj kamen. Pa još netko. Pa još netko. David je sjeo pored kule. Nije više bio dio stroja, ali postao je dio nečega mnogo stvarnijeg – tihe pobune onih koji su se usudili primijetiti da je svijet širi od margina njihovih kaputa. Shvatio je da se društvo ne mijenja velikim revolucijama, već malim kamenčićima koje ostavljamo tamo gdje ih nitko ne očekuje.